

Колеснікова І. М., Колесник А. В.

ОСОБЛИВОСТІ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В РАМКАХ БАЗОВОЇ ЗАГАЛЬНОВІЙСЬКОВОЇ ПІДГОТОВКИ (БЗВП)

Анотація. Розглянуто роль національно-патріотичної підготовки як невід'ємного складника базової загальновійськової підготовки (БЗВП). Визначено основні напрями формування патріотичної свідомості військовослужбовців, методи виховання готовності до захисту держави, а також педагогічні засади інтеграції патріотичного виховання у систему військової освіти. Окремлено сучасні підходи до організації занять, мотиваційні чинники та роль інструктора у розвитку морально-вольових якостей особового складу.

Ключові слова: національно-патріотичне виховання, базова загальновійськова підготовка, військова освіта, морально-психологічна стійкість, мотивація, захист України.

Abstracts. The role of national-patriotic training as an integral part of basic military training (BMT) is considered. The main directions of forming patriotic consciousness of military personnel, methods of educating readiness to defend the state, as well as pedagogical principles of integrating patriotic education into the military education system are determined. Contemporary approaches to organising classes, motivational factors, and the role of the instructor in developing the moral and volitional qualities of personnel are outlined.

Keywords: national-patriotic education, basic general military training, military education, moral and psychological resilience, motivation, defence of Ukraine.

Вступ

Національно-патріотична підготовка є одним із ключових елементів базової загальновійськової підготовки (БЗВП), що спрямована не лише на засвоєння військово-прикладних знань, а й на формування світоглядних орієнтирів захисника України. В умовах повномасштабної збройної агресії питання моральної стійкості, ідейної мотивації та усвідомлення власної ролі у справі оборони держави набувають особливої актуальності.

Основна частина

Метою дослідження є визначення змістових і педагогічних особливостей національно-патріотичної підготовки у структурі базової загальновійськової підготовки та виявлення ефективних методів формування стійкої патріотичної позиції у військовослужбовців.

Національно-патріотична підготовка в системі БЗВП спрямована на формування в особового складу таких якостей, як вірність присязі, відповідальність за долю держави, дисциплінованість, готовність діяти в інтересах українського народу. Вона включає три взаємопов'язані компоненти [1]:

- світоглядно-ідеологічний — ознайомлення з історією України, її героїчними сторінками, символікою, духовними і культурними надбаннями;
- морально-психологічний — розвиток внутрішньої стійкості, почуття обов'язку, впевненості у власних силах, взаємоповаги у військовому колективі;
- практичний — застосування патріотичних знань і цінностей під час навчально-бойових занять, у процесі стрійової, вогневої та тактичної підготовки.

Важливим педагогічним принципом є єдність навчання та виховання. Ефективний викладач має володіти високою педагогічною культурою, емоційним інтелектом, навичками комунікації та психологічної підтримки. Успішність національно-патріотичної підготовки значною мірою залежить від його здатності створювати атмосферу довіри, поваги та взаєморозуміння. Будь-яке заняття в межах БЗВП має не лише навчальну, але й виховну мету — формувати у студентів переконання у необхідності захисту держави, усвідомлення значення військової служби для збереження свободи і незалежності України [1, 2].

Роль викладача у цьому процесі є визначальною. Він не тільки передає знання, а й виступає моральним взірцем, демонструє особисту відданість військовій присязі, патріотизм і професіоналізм. Через особистий приклад, наставництво і підтримку інструктор формує довіру та бойове братерство в колективі.

Серед ефективних методів і форм національно-патріотичної підготовки варто виокремити [3,4]:

- аналіз історичних прикладів героїзму українських воїнів;
- тематичні бесіди та дискусії з морально-етичних питань;
- участь у військово-патріотичних заходах, зустрічах з учасниками бойових дій;
- використання елементів психологічного тренінгу для розвитку лідерських якостей і стресостійкості.

Результати спостережень і практичного досвіду військових навчальних закладів свідчать, що системне впровадження національно-патріотичної підготовки в межах БЗВП позитивно впливає на [5,6]:

- підвищення морального духу та бойової мотивації особового складу;
- зміцнення почуття колективної відповідальності і товариства;
- формування активної громадянської позиції військовослужбовців;
- готовність до самовідданих дій у бойових умовах.

На практиці реалізація патріотичного виховання у межах БЗВП здійснюється через: тематичні заняття та виховні години; участь у меморіальних заходах, вшанування загиблих героїв; польові збори, де патріотичний компонент інтегрується з бойовою підготовкою; конкурсні програми, вікторини, зустрічі з представниками ветеранських організацій; проведення інформаційно-просвітницьких кампаній про сучасних захисників України.

Ефективність таких заходів підтверджується підвищенням морального духу, рівня згуртованості та відповідальності особового складу. Таким чином, національно-патріотична підготовка є невід'ємним чинником забезпечення високої боєздатності військових формувань.

Висновки

Національно-патріотична підготовка є основою морально-психологічного забезпечення базової загальновійськової підготовки. Її ефективність залежить від поєднання навчальних, виховних і психологічних методів впливу. Формування патріотичної свідомості має здійснюватися системно, з урахуванням сучасних викликів та досвіду воєнних дій.

Ключову роль у цьому процесі відіграє викладач, який формує у майбутніх військовослужбовців моральну готовність до виконання бойових завдань і відповідальність перед народом України.

Список використаних джерел:

1. Міністерство освіти і науки України. Типова програма навчальної дисципліни «Базова загальновійськова підготовка». Затверджено 24.02.2025. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/2025/02/24/typova-prohrama-navch-dystsypliny-bzvp-vo-24-02-2025.pdf>
2. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України: Наказ Міністерства освіти і науки України № 527 від 06.06.2022 «Про затвердження заходів щодо реалізації Концепції...». URL: <https://mon.gov.ua/news/kontseptsiya-natsionalno-patriotichnogo-vikhovannya-ditey-ta-molodi>
3. Міністерство оборони України. «Військово-патріотичне виховання у Збройних Силах України». URL: <https://mod.gov.ua/diyalnist/normativno-pravova-baza/vijskovo-patriotichne-vihovannya-u-zbrojnih-silah-ukraini>
4. Стратегія національно-патріотичного виховання: Указ Президента України № 2086/2019 від 18.05.2019; та відповідні нормативні документи. URL: <https://grcprpp.gov.ua/nacionalnopatriotichne-vihovannya-15-28-08-07-07-2023/>
5. Колесник А.В. Інформаційно-психологічні операції та інформаційна бусифікація, як системний чинник впливу потенційного противника // Матеріали IV Міжнародної науково-

технічної інтернет- конференції «Актуальні проблеми бойового застосування та експлуатації і ремонту зразків озброєння та військової техніки» Вінниця, 13-14 листопада 2024р. Вінниця. Електрон. Текст. дані. 2024

URI: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/apozbt/apozbt2024/paper/view/22268>

6. Онопрієнко О. М., Онопрієнко О. В. «Теоретичні засади патріотичного виховання військовослужбовців України». Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогічні науки, 2025. URL: <https://er.chdtu.edu.ua/handle/ChSTU/5553>

Колесникова Інна Миколаївна – викладач кафедри військової підготовки Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: innakolesnykova153@gmail.com

Колесник Андрій Вікторович – викладач кафедри військової підготовки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: andrey.engineer@gmail.com.

Kolesnikova Inna M. – lecturer at the Department of Military Training, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, Ukraine, e-mail: innakolesnykova153@gmail.com

Kolesnik Andrii V. – lecturer at the Department of Military Training, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: andrey.engineer@gmail.com.